

13. november 2020

Innspill til forslag til læreplaner i helse- og oppvekstfag på Vg2 og Vg3

Sex og samfunn vil takke for muligheten til å gi innspill til læreplaner i helse- og oppvekstfag på Vg2 og Vg3.

Vårt innspill

Vi ønsker å gi innspill på følgende læreplaner:

- Læreplan i Vg2 ambulansefag
- Læreplan i Vg3 ambulansefaget
- Læreplan i Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag
- Læreplan i Vg3 barne- og ungdomsarbeiderfaget
- Læreplan i Vg2 helsearbeiderfag
- Læreplan i Vg3 helsearbeiderfaget

Læreplan i Vg2 ambulansefag

Kompetansemål etter ambulansemedisin:

- *beskrive et normale svangerskap, fødsel og komplikasjoner og demonstrere prehospital håndtering*

Sex og samfunn mener: Dette er viktig når vi ser en stadig nedbygging av fødetilbudet i Norge og at flere føder under transport.

Læreplan i Vg3 ambulansefaget

Kompetansemål:

- *gjøre rede for et normalt svangerskap, fødsel og komplikasjoner og iverksette nødvendig prehospital håndtering*

Sex og samfunn mener: Dette er viktig når vi ser en stadig nedbygging av fødetilbudet i Norge og at flere føder under transport.

Læreplan i Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag

Relevans og sentrale verdier:

Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag skal bidra til å utvikle barn og unges identitet og kultur, og fremme forståelse for at likeverd og likestilling er grunnleggende verdier.

Sex og samfunn

Sex og samfunn mener: Dette må inkludere kjønns- og identitetsmangfold.

Teknologi og lovverk:

Kjerneelementet teknologi og lovverk handler om muligheter og utfordringer som barn og unge møter i en teknologisk og digital hverdag, og om å veilede barn og unge til å gjøre gode valg. Videre handler det om å bruke ny teknologi og å kommunisere med barn og unge og foresatte ved hjelp av digitale ressurser. Det handler også om å praktisere etiske retningslinjer og å anvende relevant lov- og regelverk.

Sex og samfunn mener: Barn og unge må sikres en trygg, digital hverdag, og det er viktig at både de og de som jobber med barn og unge skal få økt digital kompetanse.

Folkehelse og livsmestring:

I Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om praktisk-pedagogiske metoder som fremmer barn og unges livsutfoldelse, utforskertrang og skaperglede. Det handler også om å veilede barn, unge og foresatte til å gjøre gode helsevalg.

Sex og samfunn mener: Folkehelse, livsmestring, og videre også gode helsevalg må inkludere seksuell helse i et livsløpsperspektiv.

Kompetansemål etter pedagogisk arbeid

- *planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere aktiviteter for barn og unge som fremmer god fysisk og psykisk helse*
- *gjøre rede for hva respekt og toleranse for ulike kulturer og til fellesskapet innebærer*

Sex og samfunn mener: Kompetansemålene må inkludere fokus på å fremme god seksuell helse, og respekt og toleranse må også gjelde innenfor seksualitet.

Kompetansemål etter kommunikasjon og samhandling

Sex og samfunn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- *gjøre rede for voksnes ansvar i samhandling med barn og unge og drøfte hvordan den voksnes relasjonsferdigheter påvirker samspillet mellom barn og voksne*
- *gjøre rede for prinsippene for anerkjennende kommunikasjon og vise slik kommunikasjon i praksis*
- *samtale med barn, unge og foresatte på en måte som fremmer trygghet og tillit, og praktisere de samme kjennetegnene også i samarbeidet med kollegaer og andre samarbeidspartnere*

Sex og samfunn mener: Inkluderende og ikke-dømmende språk må være en del av god, anerkjennende kommunikasjon og samhandling for å fremme trygghet og tillit.

Kompetansemål etter yrkesliv i barne- og ungdomsarbeiderfag

- *drøfte muligheter og utfordringer som barn og unge møter i en digital hverdag og gjøre rede for hvordan digital dømmekraft hos barn og unge kan utvikles i det praktisk-pedagogiske arbeidet*

Sex og samfunn mener: Barn og unge må sikres en trygg, digital hverdag, og det er viktig at både de og de som jobber med barn og unge skal få økt digital kompetanse.

- *drøfte hva brukermedvirkning betyr i møte med barn, unge og foresatte, og vise hvordan brukermedvirkning kan komme til uttrykk i praksis*

Sex og samfunn mener: Barn og unge få ta aktiv del i utforming av tjenester, fra idé til gjennomføring.

- *beskrive hva mobbing, diskriminering og rasisme er, og gi eksempler på forebyggende tiltak*

Sex og samfunn mener: Dette må inkludere tiltak for å bekjempe diskriminering på bakgrunn av kjønn og identitet.

- *gjøre rede for sammenhenger mellom identitet, seksualitet og selvfølelse og veilede barn og unge i slike spørsmål*

Sex og samfunn mener: Dette er et veldig fint kompetansemål.

Sex og samfunn

Læreplan i Vg3 barne- og ungdomsarbeiderfaget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 barne- og ungdomsarbeiderfaget handler om å dekke samfunnets behov for yrkesutøvere som kan bidra til barn og unges allsidige utvikling. Det handler om å legge til rette for en trygg oppvekst med omsorg, lek, læring og aktiviteter som stimulerer til livsutfoldelse, undring, utforskertrang og skaperglede. Faget skal utvikle yrkesutøvere som kan velge pedagogiske metoder som fremmer trivsel og mestring.

Vg3 barne- og ungdomsarbeiderfaget skal bidra til å utvikle barn og unges identitet og kultur og fremme forståelse for at likeverd og likestilling er grunnleggende verdier.

Sex og samfunn mener: Trivsel og mestring må inkludere seksuell helse i et livsløpsperspektiv. I tillegg må et fokus på å utvikle barn og unges identitet også inkludere kjønns- og identitetsmangfold.

Samarbeid og relasjoner

Kjerneelementet samarbeid og relasjoner handler om kommunikasjon og samarbeid med barn, unge, kollegaer og foresatte i ulike livssituasjoner. Videre handler det om tverrfaglig samarbeid og relasjonskompetanse i møte med barn og unge, individuelt og i grupper.

Sex og samfunn mener: Inkluderende og ikke-dømmende språk må være en del av god kommunikasjon og samhandling.

Teknologi og lovverk

Kjerneelementet teknologi og lovverk handler om muligheter og utfordringer som barn og unge møter i en teknologisk og digital hverdag, og om å veilede barn og unge til å gjøre gode valg. Videre handler det om å bruke ny teknologi og å kommunisere med barn og unge og foresatte på aktuelle digitale plattformer. Det handler også om å praktisere etiske retningslinjer og anvende relevant lovverk.

Sex og samfunn mener: Barn og unge må sikres en trygg, digital hverdag, og det er viktig at både de og de som jobber med barn og unge skal få økt digital kompetanse.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I Vg3 barne- og ungdomsarbeiderfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om praktisk-pedagogiske metoder som fremmer barn og unges livsutfoldelse, utforskertrang og skaperglede. Det handler også om å veilede barn, unge og foresatte til å gjøre gode helsevalg.

Sex og samfunn

Sex og samfunn mener: Folkehelse, livsmestring, og videre også gode helsevalg må inkludere seksuell helse i et livsløpsperspektiv.

Kompetansemål

- *identifisere tegn på og iverksette tiltak ved omsorgssvikt og andre bekymringsfulle forhold*

Sex og samfunn mener: Dette må inkludere vold og seksuelle overgrep.

- *gjennomføre tiltak som forebygger ensomhet, mobbing, rasisme og diskriminering*

Sex og samfunn mener: Dette må inkludere tiltak for å bekjempe diskriminering på bakgrunn av kjønn og identitet.

- *gjennomføre aktiviteter som bidrar til å utvikle barn og unges fysiske og psykiske helse individuelt og i grupper*

Sex og samfunn mener: Dette må også inkludere seksuell helse.

- *iverksette tiltak som fremmer inkludering og mangfold*

Sex og samfunn mener: Inkludering og mangfold må også inneholde kjønns- og identitetsmangfold.

- *praktisere brukermedvirkning i møte med barn, unge og foresatte*

Sex og samfunn mener: Barn og unge få ta aktiv del i utforming av tjenester, fra idé til gjennomføring.

Læreplan i Vg2 helsearbeiderfag

Kjerneelementer

Kropp, helse og omsorg

Kjerneelementet kropp, helse og omsorg handler om å ivareta pasienters og brukers fysiske og psykisk helse.

Sex og samfunn mener: Kjerneelementet kropp, helse og omsorg bør også inkludere seksuell helse.

Dialog, relasjon og veiledning

Kjerneelementet dialog, relasjon og veiledning handler om å kommunisere og samhandle med mennesker med ulike alder, bakgrunn, livssituasjon og behov. Det handler også om bidra til å utvikle helsekompetansen til pasienter og brukere. Kjerneelementet handler videre om å samhandle med andre yrkesgrupper og frivillige organisasjoner og å rapportere og dokumentere arbeid. Dessuten inngår det å gi og ta imot veiledning og å kjenne betydningen av egen atferd og holdninger i møte med andre mennesker.

Sex og samfunn mener: Inkluderende og ikke-dømmende språk må være en del av god kommunikasjon og samhandling.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I Vg2 helsearbeiderfag handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om helsefremmende arbeid ved å legge til rette for at pasienter og brukere kan mestre utfordringer, oppleve mening og livsglede og ha tiltro til egne ressurser. Det handler videre om å veilede pasienter og brukere til å ta gode helsevalg og om å identifisere sykdomstegn og forhindre, utsette og forebygge sykdom.

Sex og samfunn mener: Helsefremmende arbeid må også inkludere seksuell helse.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i Vg2 helsearbeiderfag innebærer å kunne kommunisere gjennom dialog, presentasjoner og rapporter. Det innebærer å kunne kommunisere med kollegaer og mennesker i ulike livssituasjoner og fra ulike kulturer. Det innebærer også å kunne tilpasse eget språk til mottaker, innhold og formål og å lytte til og vise respekt for den en snakker med.

Sex og samfunn mener: Inkluderende og ikke-dømmende språk må være en del av god kommunikasjon og samhandling.

Kompetansemål etter helsefremmende arbeid

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- *planlegge, gjennomføre og vurdere tiltak som øker pasientenes og brukernes motivasjon til å ivareta egen helse*

Sex og samfunn

Sex og samfunn mener: Dette må også inkludere seksuell helse.

- *forklare hva hverdagsmestring, habilitering og rehabilitering er, og gi eksempler på forebyggende og helsefremmende tiltak*

Sex og samfunn mener: Dette må også inkludere seksuell helse.

I tillegg savner vi kompetansemål likt det som er foreslått for Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfaget:

- *gjøre rede for sammenhenger mellom identitet, seksualitet og selvfølelse og veilede barn og unge i slike spørsmål*

Kompetansemål etter kommunikasjon og samhandling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- *beskrive ulike kommunikasjons- og relasjonsferdigheter og vise hvordan slike ferdigheter kan fremme trygghet og tillit*

Sex og samfunn mener: Inkluderende og ikke-dømmende språk må være en del av kommunikasjons- og relasjonsferdigheter for å fremme trygghet og tillit.

Læreplan i Vg3 helsearbeiderfaget

Fagets relevans og sentrale verdier

Programfagene skal videre bidra til å utvikle profesjonelle yrkesutøvere med empati og evne og vilje til å yte helhetlig omsorg og samhandle med mennesker med ulike hjelpebehov.

Sex og samfunn mener: Helhetlig omsorg må inkludere seksuell helse.

Vg3 helsearbeiderfaget skal bidra til at helsefagarbeideren kan kommunisere og samhandle med mennesker med ulik bakgrunn og livssituasjon. Faget skal bidra til å utvikle etisk bevissthet, og forståelse for at likeverd og likestilling er grunnleggende verdier. Videre skal faget bidra til god dømmekraft, profesjonelt faglig skjønn og helhetlige pasientforløp.

Sex og samfunn

Sex og samfunn mener: Inkluderende og ikke-dømmende språk må være en del av god kommunikasjon og samhandling.

Kjerneelementer

Kropp, helse og omsorg

Kjerneelementet kropp, helse og omsorg handler om å ivareta pasienters og brukeres fysiske og psykisk helse.

Sex og samfunn mener: Kjerneelementet kropp, helse og omsorg bør også inkludere seksuell helse.

Dialog, relasjon og veiledning

Kjerneelementet dialog, relasjon og veiledning handler om å kommunisere og samhandle med mennesker med ulike alder, bakgrunn, livssituasjon og behov for helsekompetanse. Det handler også om å samhandle med andre yrkesgrupper og frivillige organisasjoner og å rapportere og dokumentere arbeid. Dessuten inngår det å gi og ta imot veiledning og å kjenne betydningen av egen atferd og holdninger i møte med andre mennesker.

Sex og samfunn mener: Inkluderende og ikke-dømmende språk må være en del av god kommunikasjon og samhandling.

Hjelpemidler, teknologi og velferdsteknologi

Kjerneelementet hjelpemidler, teknologi og velferdsteknologi handler om å ta i bruk hjelpemidler og teknologi som bidrar til å gi personer med hjelpebehov bedre livskvalitet, økt trygghet og større mulighet til å klare seg på egen hånd.

Sex og samfunn mener: Dette må også gjelde seksuelle hjelpemidler.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I Vg3 helsearbeiderfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om helsefremmende arbeid ved å legge til rette for at pasienter og brukere kan mestre utfordringer, oppleve mening og livsglede og ha tiltro til egne ressurser. Det handler

Sex og samfunn

videre om å veilede pasienter og brukere til å ta gode helsevalg og om å identifisere sykdomstegn og forhindre, utsette og forebygge konsekvenser av sykdom.

Sex og samfunn mener: Helsefremmende arbeid og veiledning for gode helsevalg må også inkludere seksuell helse.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i V3 helsearbeiderfaget innebærer å kunne kommunisere gjennom dialog, presentasjoner og rapporter. Det innebærer å kunne kommunisere med kollegaer og mennesker i ulike livssituasjoner og fra ulike kulturer. Det innebærer også å kunne tilpasse eget språk til mottaker, innhold og formål og å lytte til og vise respekt for den en snakker med. Videre innebærer det å kunne bruke relevante faguttrykk og sikre at informasjon ikke bare blir gitt, men også forstått av mottakeren.

Sex og samfunn mener: Inkluderende og ikke-dømmende språk må være en del av god kommunikasjon og samhandling.

Kompetansemål etter helsearbeiderfaget

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge og utføre tiltak som øker pasienters og brukeres helsekompetanse*

Sex og samfunn mener: Dette må også gjelde seksuell helsekompetanse.

- planlegge og gjennomføre tiltak som fremmer trivsel og bidrar til økt livskvalitet for eldre*

Sex og samfunn mener: Trivsel og livskvalitet for eldre må inkludere et fokus på seksuell helse.

- vise empati, respekt og toleranse i møte med pasienter, brukere og pårørende*

Sex og samfunn mener: Dette må reflekteres gjennom inkluderende og ikke-dømmende kommunikasjon.